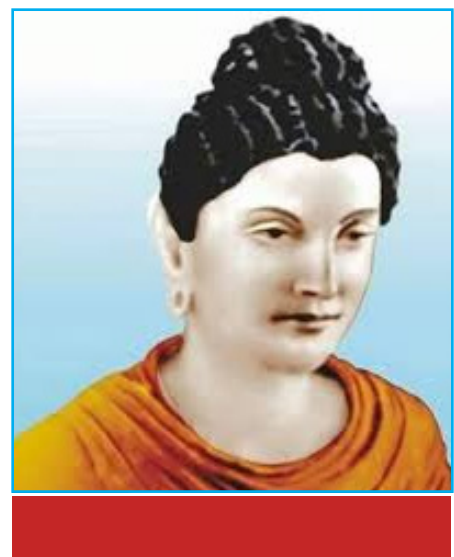

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”

<https://www.facebook.com/profile.php?id=161037521061610>

“Equality and Justice”

स्वतंत्रता, समानता, भाईचारा

PATIALA On line paper 22 ਜੁਲਾਈ 2025 ਮੰਗਲਵਾਰ “ਰੋਜ਼ਾਨਾ” ਸਾਲ ਚੌਥਾ w.e.f. 15 August 2022 ਪਟਿਆਲਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ- ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ whatsapp. 91-94636-01616 email. hardipchumber57@gmail.com ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ- ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਅੰਬੇਡਕਰਵਾਦ ਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਵਿਵਸਥਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ

(Google pay 91-9463601616 HARDIP SINGH STATE BANK OF INDIA ACCT NO-10566643658 . IFSC- SBIN0050773

ਸਿਧਾਰਥ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਧਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਭ ਲਈ ਸੁੱਖ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ -ਸਿਧਾਰਥ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਰਗ ਰਾਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਢਲੇ ਪੰਜ ‘ਪੰਚਸ਼ੀਲ’ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ‘ਮਨ ਦੀ ਸਮਾਧੀ’ ਲੱਗ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

1. **ਆਹਿੰਸਾ**- ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਹਰ ਇਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ
2. **ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ**- ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ
3. **ਵਿਬਚਾਰ ਨਾਂ ਕਰਨਾ**- ਕੋਈ ਜਿਨਸੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨਾਂ ਕਰਨਾ
4. **ਬੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ**- ਆਪਣੇ ਆਚਾਰ, ਵਿਚਾਰ, ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ
5. **ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ**- ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਮਨ ਦਾ ਦਸ਼ਾ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ, ਮਨ ਸੁੱਧ ਰਖਣਾ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਮਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ

ਸੰਸਦ ਦੇ ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 16 ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ 21 ਜੁਲਾਈ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸੰਸਦ ਦੇ ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ 16 ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਚੈਂਟ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਬਿੱਲ, ਇੰਡੀਅਨ ਪੋਰਟਸ ਬਿੱਲ 2025, ਕੋਸਟਲ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਬਿੱਲ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਪੋਰਟਸ ਗਵਰਨੈਂਸ ਬਿੱਲ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਂਟੀ-ਡੋਪਿੰਗ ਸੋਧ ਬਿੱਲ, ਮਨੀਪੁਰ ਜੀਐਸਟੀ ਬਿੱਲ, ਆਈਆਈਐਮ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਰਚੈਂਟ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਬਿੱਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ ਪੋਰਟਸ ਬਿੱਲ 2025 ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂਕਰਨ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ

ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦਾ ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਅੱਜ 21 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਸ਼ਨ 21 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 15 ਨਵੇਂ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 8 ਨਵੇਂ ਅਤੇ 7 ਪੁਰਾਣੇ ਬਿੱਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰੇਨ ਰਿਸ਼ੀਜੂ ਨੇ ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਮੁਰਮੂ ਨੇ ਵੀ ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ

ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ 13 ਅਤੇ 14 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਦਨ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇਗਾ। ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 20 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਇੱਕ ਸਰਬ-ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਅਤੇ ਬਿੱਲਾਂ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ‘ਤੇ ਵੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਸੋਧ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਵਾਦ, ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਟਰੰਪ ਦੇ ਟੈਰਿਫ ਸਮੇਤ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਗਾਜ਼ਾ ‘ਚ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਉਡੀਕਦੇ 73 ਫਲਸਤੀਨੀ ਹਲਾਕ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ 21 ਜੁਲਾਈ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਗਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਦੌਰਾਨ ਗੋਲੀਬਾਰੀ

‘ਚ 73 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ ਉੱਤਰੀ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ

ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਕਿਮ ਲਾਘੇ ਰਾਹੀਂ ਉੱਤਰੀ ਗਾਜ਼ਾ ‘ਚ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 67 ਫਲਸਤੀਨੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ,

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫੌਜ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ 21 ਜੁਲਾਈ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਖਲਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਢਾਕਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ

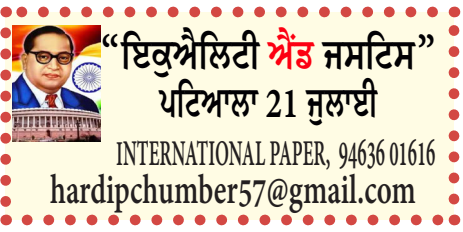
19 ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚੇ) ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਨੀ ਬਣਤਰ ਦਾ F-7 BGI ਸਿਖਲਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਢਾਕਾ ਦੇ ਉੱਤਰਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਈਲਸਟੇਨ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਗਿਆ।

ਸਿਵਲ ਡਿਫੈਂਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਜਨਰਲ ਜ਼ਾਹੇਦ ਕਮਲ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, “ਕਰੈਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ 19 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50 ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਾਅ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਸਕੂਲ ਕੰਪਾਊਂਡ ਵਿੱਚੋਂ 19 ਲਾਸ਼ਾਂ

ਬਚਾਅ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਾਇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਸਈਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਈਲਸਟੇਨ

ਬਾਕੀ ਦੀ ਖਬਰ ਸਫਾ 2 ਤੇ

ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ- ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ

ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ
ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

1935 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 1937 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਚਤੁਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 7 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਦਿ ਵੀ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਸ਼ਾਸਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤ ਚਤੁਰਵਰਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। 1947 ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਉਹ ਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਚਤੁਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਲੇਖ, ‘ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੀ ਹੈ?’ ਦਾ ਅਗਲਾ ਭਾਗ
ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ?

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਕੋਈ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਭਵ

ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਭਾਈਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਅਛੁਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇਗਾ। ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਫੌਜਾਂ ਵਾਂਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਓਨੀ ਖਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਥਾਨਕ ਬੋਰਡਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਅਛੁਤ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਹੋਵੇ? ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜੇ ਹਨ। ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਨਫ਼ਰਤ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਮਦਦ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲੇਗਾ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਸਹੀ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ? ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਇਹ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਜੇ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?

ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ?

ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਛੂਤ-ਛਾਤ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਜਿਉਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੰਭੀਰ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉੱਤਮਤਾ ਅਤੇ ਹੀਣਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ, ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦਾ। ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਕੋਈ ਇਹ ਮੰਨੇਗਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਹੈ ਪਰ ਪਾਣੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੇ ਛੂਹਣ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਗਵਾਨ ਵੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਜਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ? ਕੀ ਇੱਕ ਅਛੁਤ ਅਤੇ ਕੋੜੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਲੂਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਹੈ? ਭਾਵੇਂ ਲੋਕ ਕੋੜੀ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਿੱਚ ਪਿਠ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਲਟੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਹਾਲਤ ਕੋੜੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਵਰਤ ਤੇੜਦੇ ਸਮੇਂ ਮਹਿਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਭੇਜਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੁੱਹਦਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਗੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਲਾ ਧੱਬਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਧੱਬਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਇੱਕ ਧੱਬਾ ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਪਵਿੱਤਰ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੇ? ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਧੱਕਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਤਾਂ ਅਛੁਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸਮਾਨ। ਇਹੀ ਮਾਧਵੰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਈਸਾਈ ਬਣੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ

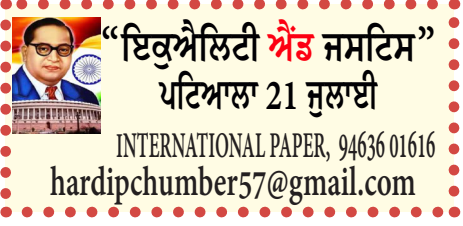
ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਅਛੁਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸਮਾਨ। ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦੱਸਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਛੁਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਸੜਕ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ‘ਤੇ ਲੱਗੀ ਪਾਬੰਦੀ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਛੁਤ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਅਛੁਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਸਿੱਖਿਅਤ ਬਣੋ, ਸਾਫ਼ ਰਹੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੁਹਾਂਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਾਂਗੇ।” ਦਰਅਸਲ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਮਹਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇੱਕ ਅਨਪੜ੍ਹ, ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਗੰਦੇ ਮਹਾਰ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਓ ਹੁਣ ਇਸ ਤੱਥ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ, ਗਰੀਬੀ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਆਮ ਮਹਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਾਨਤਾ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਈਸਾਈਅਤ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਗਿਆਨ, ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰੀ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਧਰਮ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ? ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਰਾਏ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ। ‘ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਹੈ’ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਧਰਮ ਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ

ਨਿਯਮ ਹੈ। ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕਤਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਧਰਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਿੱਧਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇੰਨੇ ਤੰਗ-ਦਿਮਾਗੀ ਅਤੇ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ ਜਿੰਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਧਰੁਵ ਜਿੰਨੇ ਦੂਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਚਾਕੂ ਹੈ। ਉਹ ਸੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਸਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਮੰਨਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨਾ ਰੱਖੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨਾ ਕਰੋ ਜੋ ਕੀੜੀਆਂ ਨੂੰ ਖੰਡ ਖੁਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ‘ਤੇ ਕੀ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਤਿਕਾਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਰੁਤਬਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਉੱਚ ਅਤੇ ਨੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਡਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਸਮਝਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਦੇਵੇਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਂਗ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨੀਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਦਾਗ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸ ਕੀਮਤੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ: ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਸਮਝ ਕੇ ਤਿਆਗ ਦਿਓ।

ਬਾਕੀ ਲੇਖ ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ...

ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ

ਲੇਖਲੜੀ ਦਾ ਭਾਗ ਨੰ -3

ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਲੇਖ, ‘ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ’ ਦਾ ਅਗਲਾ ਭਾਗ

ਮਨੂ ਜਾਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਪਾਪ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਤ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਅਤੇ ਪਤਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। ਮਨੂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

12.59 ਜਿਹੜਾ ਪਤਿਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਭੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੜੱਪ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬ੍ਰਹਮਰਾਕਸ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ, ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਛੇਕ ਦੇਣਾ। ਮਨੂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

11.180. ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਤਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ,

ਉਸ ਨਾਲ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਆਸਣ ‘ਤੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪਤਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਤਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਯੱਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਤਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧ 11.181. ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਤਿਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਪ ਦੇ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਉਹੀ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪਤਿਤਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

11.182. ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਪਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨੋਦਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਸ਼ੁਭ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪਾਣੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ)।

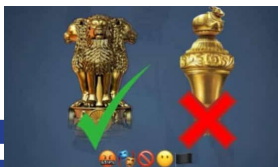
11.183. ਇੱਕ ਨੌਕਰਾਣੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਘੜੇ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ

ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਪਿੰਦਾ (ਸਪਿੰਡਾ) ਅਤੇ ਸਮੁਦਕ (ਭਾਈਚਾਰੇ) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਪਵਿੱਤਰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

11.184. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਿਵਹਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਸੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ।

9.201. ਇੱਕ ਨਪੁੰਸਕ, ਇੱਕ ਪਤਿਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਨਮ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਇੱਕ ਪਾਗਲ, ਇੱਕ ਮੂਰਖ, ਇੱਕ ਗੁੰਗਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਵਨਾ (ਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਫੁਹ) ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਧਿਕਾਰ,,,: ਰਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ

ਮਾਨਸਾ, 21 ਜੁਲਾਈ (ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਪਮਾਰ)- ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ ਐਮ.ਐਲ ਮਾਸ ਲਾਈਨ ਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ‘ਚ ਜ਼ਿਲਾ ਸਕੱਤਰ ਕਾ. ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਸੂਚਨ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤਰਲੇਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ

ਇਸ ਦਾ ਬਦਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ‘ਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਲੋਕਪੱਖੀ ਬਦਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਆਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣੇ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਜ਼ਿਲਾ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਮਾਨਸਾ ‘ਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਣਾ

ਪਵੇ। ਜ਼ਿਲੇ ‘ਚ ਇਕਲੌਤਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਸਕਿੱਲ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਮਜਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪੱਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕੁਪੇਸ਼ਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੋਗੀ ਜਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਨੌਜਵਾਨ ਅੱਜ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਚੱਕੀ ਵਿਚ ਪਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਹੀ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ

ਘੱਟੋ ਘੱਟ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਮਿਆਦ ਉਮਰ 65 ਤੋਂ 58 ਸਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕਾ. ਓਮਾ ਕਾਂਤ, ਰਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੀ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਖੇਤ ਮਜਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂ ਰੁਲਦੂ ਸਿੰਘ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, ਰਜਿੰਦਰ ਭੰਮਾ, ਈ ਰਿਕਸ਼ਾ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਰੋਹੀ ਰਾਮ, ਜਲੰਧਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬਸਪਾ ਨੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਜੱਗੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹਲਕਾ ਨਾਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬੀ

ਪਟਿਆਲਾ 18 ਜੁਲਾਈ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰੋੜੇਵਾਲ:- ਅੱਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਨਾਭਾ ਦੀ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਲਮੀਕ ਮੰਦਰ ਨਾਭਾ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸੂਬਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰਾ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬੀ ਜਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਦਾਰ ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਕਨਸੂਆ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਪੰਜਾਬ ਸੰਭਾਲੇ ਮੋਰਚਾ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਨਾਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਸਮਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਲਸਮਣ

ਸਿੰਘ ਤੰਬੂਆਂ ਕੈਸੀਅਰ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰਾ ਨੂੰ ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸੰਭਾਲੇ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਘਰ ਘਰ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਬਚਨ ਲਿਆ ਸ੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਮਸੇਫ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਬਾਕੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਜਲਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰਾ ਸੂਬਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਕਿਰਤੀਆਂ

ਅਤੇ ਪਛੜੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਫੜਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਹਰ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜਦੀ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਖੜੇਗੀ। ਸ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬੀ ਵਲੋਂ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਿਰਫ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਲਈ ਸਾਡੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ ਨਹੀਂ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੱਜਣਾਂ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਸੱਦਦ ਕਰਕੇ 900 ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਣ ਵਿਆਹੁਤਾ ਬੀਬੀਆਂ, ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਮਰਦ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਸਿਰਫ ਬਸਪਾ ਹੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਈ ਅਤੇ ਡੀ ਸੀ ਸੰਗਰੂਰ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਢਵਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਹਲਕਾ ਨਾਭਾ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁਹੱਲਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰਦਾਰ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਬਿਸਨਗੜ੍ਹ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਲਾਣਾ ਬਾਮਸੇਫ, ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੁਰਗਾਪੁਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੁਰਗਾਪੁਰ, ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਤੰਬੂਆਂ, ਦੀਪ ਚੰਦ ਨਾਭਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਨੌੜਾ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਗੋਤੀ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਭਿਲੋਵਾਲ, ਸਤਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੁਣੀਕੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਗੋਤੀ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਐਸਸੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਲਾਇਕੀ : ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਟਾਈਗਰ ਫੋਰਸ

ਬੇਅਦਬੀ ਸਬੰਧੀ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਮੌਕੇ ਐਸਸੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਧੱਬਾ : ਹੈਪੀ, ਸਤੀਸ਼, ਬੰਟੀ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ 20 ਜੁਲਾਈ (ਤਰਸੇਮ ਦੀਵਾਨਾ) ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਟਾਈਗਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤਰਸੇਮ ਦੀਵਾਨਾ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਧਰਮਪਾਲ ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਟਾਈਗਰ ਫੋਰਸ ਇੱਕ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਭਗਤ ਨਗਰ ਨੇੜੇ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਫੋਰਸ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈਪੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਕੀਤੀ ਗਈ ! ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਫੋਰਸ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤੀਸ਼ ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਬੰਟੀ ਹਲਕਾ ਹਰਿਆਣਾ ਭੁੰਗਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਬੰਟੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ! ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਗੂਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 14 ਜੁਲਾਈ, 2025 ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਬਿੱਲ, 2025 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਰਮਿਕ

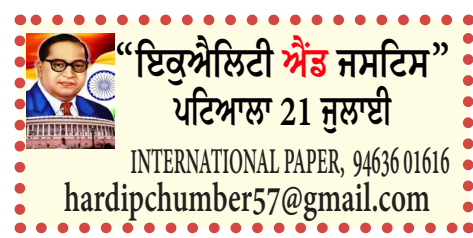

ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਸਮਾਜ, ਵਾਲਮੀਕੀ ਸਮਾਜ, ਡਾ ਭੀਮ ਰਾਉ ਅੰਬੇਡਕਰ ਜੀ, ਕਬੀਰਪੰਥੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਹੋਣਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਬਾਣੀ, ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕੀ ਜੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ

ਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਨਾਭਾ ਦਾਸ ਦੀ ਮੂਰਤੀ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਜੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕੀ ਸਮਾਜ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਮਾਜ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਹਾਂਸ਼ਾ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 30 ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਗੂੰਗੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਐਸਸੀ ਬੀਸੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਸਸੀ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀ ਐਮਐਲਏ ਐਮਪੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਐਸਸੀ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਲੱਗਭਗ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਵਿਪਨ ਕੁਮਾਰ, ਡਾ ਸੁਨੀਲ ਸੰਧੂ ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਸੀ, ਬਾਹਦਰ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕਲੇਤਾ, ਰਵਿੰਦਾ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ !

“ਅੱਜ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਘੱਟ - ਈਟ ਰਾਈਟ ਮੁਹਿੰਮ” ਤਹਿਤ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਬਾਗਪੁਰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਖਾਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕੈਂਪ ਆਯੋਜਿਤ

ਹੁ ਸਿ ਆ ਰ ਪੁ ਰ (ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਹੁੰਗੜਾ) ਮਾਣਯੋਗ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫੂਡ ਐਂਡ ਡਰੱਗ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਸ੍ਰੀ ਦਿਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਆਈਏਐਸ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਿਕਾ ਜੈਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਡਾ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਗੋਤਰਾ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਹਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਫੂਡ ਸੇਫਟੀ ਟੀਮ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਐੱਮ. ਸ੍ਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਬਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ “ਅੱਜ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਘੱਟ - ਈਟ ਰਾਈਟ ਮੁਹਿੰਮ” ਤਹਿਤ ਖਾਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕੈਂਪ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫੂਡ ਸੇਫਟੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਫੂਡ ਸੇਫਟੀ ਅਫਸਰ ਮੁਨੀਸ਼ਾ ਸੋਢੀ ਅਤੇ ਐਲਟੀ ਰਾਜਵਿੰਦਰ

ਕੌਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਦੀ ਖਪਤ ਘਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲਾ ਸਿਹਤ ਅਫਸਰ ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰ ਭਾਟੀਆ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ‘ਆਇਲ ਬੋਰਡ’ ਅਤੇ ‘ਸ਼ੂਗਰ ਬੋਰਡ’ ਵਿਖਾ ਕੇ ਉਚਿਤ ਖਪਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੀ ਗਈ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮੇਸੇ, ਪਕੌੜੇ, ਚਾਕਲੇਟ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ, ਸੇਫਟ ਡ੍ਰਿੱਕਸ ਅਤੇ ਫਲੇਵਰਡ ਜੂਸ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਚੀਨੀ ਅਤੇ ਚਰਬੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ

ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭੋਜਨ ਦੀ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਪੈਕੇਜਿੰਗ ਤੇ ਲਿਖੀ ਚੀਨੀ ਅਤੇ ਚਰਬੀ (ਫੈਟ) ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਹੇ ਮੋਟਾਪੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਖੰਡ ਅਤੇ ਤੇਲ ਹੈ। ਖੰਡ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਖਪਤ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਲਾਈਫਸਟਾਈਲ ਅਪਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਤੇਲ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨਿਕਾਰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਖਪਤ ਮੋਟਾਪਾ, ਡਾਇਬੀਟੀਜ਼, ਦੰਦਾਂ

ਦੀ ਸੜਨ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹੀ ਖਾਣੇ ਵਿੱਚ ਨਮਕ ਅਤੇ ਖੰਡ ਘਟਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਓ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਮਿਡ-ਡੇ-ਮੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੋਸ਼ਣਤਮਕਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਕ ਸਫਾਈ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਵਰਖਾ ਰੁੱਤ ਦੌਰਾਨ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਚੰਗੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

“समानता और न्याय”
पटियाला 21 जुलाई
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

हमारी आजादी की लड़ाई बाकी है- बाबा साहब

बाबा साहेब
कहते हैं

1935 के अधिनियमन लागू होने के बाद, भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस पार्टी ने 1937 में भारत के आधे राज्यों में सरकारें बनाईं और चतरवर्न के हिंदू लोगों ने 7 राज्यों के ब्राह्मण मुख्यमंत्री बनाए और मंत्री, विधायक और सांसद आदि भी बने। अब शासन, प्रशासन भारत चतरवर्न के लोगों के हाथों में था, फिर भी ये लोग खुद को अंग्रेजों का गुलाम मानते थे। 1947 में सत्ता परिवर्तन के बाद, अनुसूचित वर्ग के लोगों को लगभग वैसे ही समान अधिकार मिले जैसे कि ब्रिटिश शासन के दौरान चतरवर्न के हिंदुओं को थे। वर्तमान में अनुसूचित जाति के लोग मुख्यमंत्री, मंत्री, विधायक, सांसद बनते हैं, लेकिन वे अनुसूचित वर्ग के समाज के लोगों के समानता के अधिकारों को सुनिश्चित करवाने के लिए कुछ नहीं कर पा रहे।

कल के लेख, 'मुक्ती का मार्ग क्या है?' का का आगे का भाग क्या हिन्दुत्व में आपके लिए कोई सहानुभूति है?

जहां तक सहानुभूति का प्रश्न है इसका अस्तित्व नहीं है। आप कहीं भी जाओ आपको सहानुभूति से कोई देखता भी नहीं है। आप सबको इसका खूब अनुभव है। हिन्दुओं में आपके प्रति कोई बंधुत्व नहीं है। आपके साथ विदेशियों से भी अधिक बुरा व्यवहार होता है। अगर गांव में रहने वाले हिन्दुओं और अछूतों पर दृष्टिपात करें तो कोई भी उनको भाई नहीं मानेगा। वे तो एक लड़ाई के मैदान में विरोधी सेनाओं की तरह ज्यादा दिखते हैं। हिन्दुओं का आपके प्रति उतना भी आकर्षण नहीं है जितना कि मुस्लिमों के साथ है। वे मुस्लिमों को आपसे ज्यादा नजदीक समझते हैं। स्थानीय बोर्ड, विधान परिषद और व्यापार में हिन्दू और मुस्लिम एक दूसरे की सहायता करते हैं। क्या आप एक भी ऐसा दृष्टान्त बता सकते हैं, जिसमें छूत हिन्दुओं आपके प्रति सहानुभूति दिखाई हो। इसके विपरीत, उन्होंने आपके प्रति घृणा का बीज बोया। वे लोग जो अदालत में न्याय मांगने गए या

पुलिस की सहायता के लिए गए उनको इस भयानक घृणा के लिए क्या-क्या झेलना पड़ा, उन्हीं से सुना जा सकता है। क्या आप में से कोई भी विश्वस्त है कि उसको अदालत से न्याय या पुलिस से सही सहायता मिलेगी ? अगर नहीं तो आपके प्रति यह घृणा के बीज बोने का क्या कारण है? मेरे विचार से इस अविश्वास का एक ही कारण है। आप विश्वास करें कि हिन्दू अपनी शक्ति का प्रयोग उचित ढंग से नहीं करेंगे क्योंकि उन्हें आपसे सहानुभूति नहीं है। अगर यह सत्य है तो ऐसी घृणा के बीच में रहने का क्या अर्थ है ?

क्या हिन्दुत्व में आपके लिए समता है ?

वास्तव में, यह प्रश्न नहीं पूछना चाहिए। अस्पृश्यता कुछ नहीं बल्कि एक ठोस असमानता है। असमानता की जीता जागता ऐसा उदाहरण कहीं नहीं मिलेगा। दुनिया के इतिहास में किसी भी समय अस्पृश्यता से ज्यादा गंभीर असमानता नहीं मिलेगी। उच्चता और हीनता की भावनाओं के आधार पर एक अपनी बेटी का ब्याह नहीं कर सकता या एक दूसरे के साथ मिलकर भोजन नहीं कर सकते। असमानता के ऐसे बहुत उदाहरण हैं। विश्व में कहीं भी हिन्दू धर्म और हिन्दू समाज के अतिरिक्त ऐसा कोई धर्म नहीं है जिनमें एक मानव को दूसरे से नीचा माना जाता हो और उसके छूने पर रोक हो? क्या कोई विश्वास करेगा कि कोई ऐसा भी पशु है जिसको मनुष्य कहते हैं परन्तु मात्र उसके छूने से पानी दूषित हो जाता है। ईश्वर भी भ्रष्ट होकर पूजनीय नहीं रहता? क्या एक अछूत और कुछ रोगी से किए जाने वाले व्यवहार में कोई अन्तर है ? यद्यपि कुछ रोगी को हाथ लगाने में लोगों को घृणा होती है परन्तु उनके मन में कुछ सहानुभूति तो होती है। आपको देखकर लोगों को उबकाई जैसा अनुभव होता है और उनके मन में आपके प्रति घृणा भरी है। इस प्रकार आपकी दशा एक कुछ रोगी से भी बुरी है। आज भी अगर कोई उपवास खोलते समय किसी माहर की आवाज सुन लेता है तो वह भोजन को हाथ नहीं लगाता। आपके शरीर और शब्दों को ऐसे मल से जोड़ा गया है। कुछ लोग कहते हैं कि अस्पृश्यता हिन्दू धर्म के नाम पर एक काला धब्बा है। इस कथन का कुछ भी अर्थ नहीं निकलता। क्योंकि कोई भी हिन्दू, हिन्दू धर्म को एक धब्बा नहीं मानता। हिन्दुओं में बहुतायत से यह धारणा है कि आप लोग एक धब्बा हो क्योंकि आप अशुद्ध हो। इस दशा तक आप कैसे पहुंचे ? मेरे विचार से आपको इस दशा में धकेल दिया गया क्योंकि आप हिन्दुत्व से जुड़े रहे। आप

में से जो मुस्लिम बन गए, हिन्दू उन्हें न तो अछूत मानते हैं और न ही असमान मानते हैं। ये ही मापदण्ड उन पर लागू होता है जो ईसाई बन गए। क्योंकि हिन्दू उन्हें भी न अछूत और न ही असमान मानते हैं। त्रावणकोर में हुई घटना का दृष्टान्त सुनाने लायक है। उस क्षेत्र के थिया कहलाने वाले अछूतों के गली में चलने पर रोक है। कुछ दिन पहले इनमें से कुछ ने सिक्ख धर्म अपना लिया। तुरन्त प्रभाव से उनके सड़क पर चलने को लगी रोक को वापस ले लिया गया। इन सबसे यह सिद्ध होता है कि आपको अछूत और असमान मानने का कोई कारण है तो यह हिन्दू धर्म से सम्बन्ध होना ही है।

इस असमानता और अन्याय की स्थिति में कुछ हिन्दू अछूतों को शांत करना चाहते हैं। वे कहते हैं, “शिक्षा प्राप्त करो, स्वच्छ रहो और तब हम आपको छुएंगे और अपने समान मान लेंगे।” वास्तव में, हम सब अपने अनुभव से जानते हैं कि एक शिक्षित, धनी और स्वच्छ महार की दशा एक अशिक्षित, निर्धन और गंदे महार से कहीं अच्छी नहीं है। आओ हम अभी चिंतन करें कि यदि किसी को उसके अशिक्षित, निर्धनता या अच्छी पोशाक न होने से उसका आदर नहीं किया जाता तो एक सामान्य महार इसके लिए क्या करे? किसी को समानता कैसे प्राप्त हो सकती है जब उसको शिक्षा का अधिकार प्राप्त नहीं है, सम्पदा का अधिकार प्राप्त नहीं है और न ही अच्छी वेशभूषा का? ईसाई धर्म और इस्लाम धर्म में समानता के सिद्धान्त का ज्ञान, धन और वेशभूषा से कोई लेना देना नहीं है क्योंकि ये सब तो बाहर से दिखने वाले पक्ष हैं। ये दोनों धर्म मानवता की अनुभूति को दृष्टिगत करते हैं। वे यह उपदेश देते हैं कि सबको मानवता का सम्मान करना चाहिए और किसी को भी मानवता का अपमान नहीं करना चाहिए और कोई भी दूसरे को अपने से असमान न माने। ऐसे उपदेश हिन्दू धर्म में देखने को नहीं हैं। इस धर्म की क्या उपयोगिता है जहां मनुष्य की मानवीय चेतना का सम्मान नहीं होता? और इससे चिपकने का क्या लाभ? इसके उत्तर में कुछ हिन्दू उपनिषदों की बात करते हैं और गर्व से कहते हैं कि उपनिषदों के अनुसार ईश्वर सर्वव्यापी हैं। यहां यह कहा जा सकता है कि धर्म और विज्ञान दो अलग चीजे हैं। यहां यह समझना आवश्यक है कि कोई विशेष मत विज्ञान का नियम है या धर्म की शिक्षा है। ईश्वर सर्व व्यापक हैं, विज्ञान का एक नियम है धर्म का नहीं, क्योंकि धर्म का सीधा सम्बन्ध

“Equality and Justice”
सतता, समता, भाईचारा
Rs. 100/month

मनुष्य के आचरण से है। ईश्वर का सभी जगह विद्यमान होना धर्म शिक्षा नहीं है परन्तु विज्ञान का नियम है। इस कथन को इस बात से बल मिलता है कि हिन्दुओं के कृत्य इस नियम के अनुरूप नहीं हैं। इसके विपरीत यदि हिन्दू आग्रह करें कि ईश्वर की सर्वविद्यमानता दर्शनशास्त्र का नियम नहीं है, बल्कि धर्म का सिद्धान्त है तो मेरा सरल सा उत्तर होगा कि पूरे विश्व में कहीं भी उन्होंने ऐसे संकुचित मनोवृत्ति वाले नीच इंसान नहीं देखे जैसे हिन्दुओं में हैं। हिन्दुओं को उन अत्याचारियों की श्रेणी में रखा जा सकता है जिनकी करनी व कथनी में उत्तर व दक्षिण ध्रुवों की दूरी है। उनके मुंह में राम है तो बगल में छुरी। वे संतों की वाणी बोलते हैं परन्तु उनके कृत्य कसाइयों वाले हैं। वे ईश्वर को सर्वव्यापक मानने का ढोंग करते हैं परन्तु मनुष्यों के साथ पशुओं से भी बुरा व्यवहार करते हैं उनके संग मत रहो। वे जो चींटियों को तो शक्कर खिलाते हैं परन्तु मनुष्यों को पीने के पानी पर प्रतिबन्ध लगा कर मारते हैं उनसे संपर्क मत करो। आप कल्पना भी नहीं कर सकते कि इनकी संगत का आप पर क्या दुष्प्रभाव पड़ा है। आपने अपना सम्मान खो दिया है आपने अपना स्तर गंवा दिया है। यह कहना कि केवल हिन्दू ही तुम्हारा सम्मान नहीं करते अपर्याप्त है। केवल हिन्दू ही नहीं, मुस्लिम तथा ईसाई भी तुम्हें अधमों में सबसे अधिक अध गिनते हैं। सत्यता तो यह है कि इस्लाम तथा ईसाई धर्म शिक्षा ऊंच और नीच का भेदभाव पैदा नहीं करते। तब इन दोनों धर्मों के अनुयायी तुम्हारे साथ भेदभाव क्यों करते हैं, इसका कारण है कि हिन्दू तुम्हें नीचा मानते हैं। अगर वे तुम्हें समानता का स्तर दें तो उन्हें यह डर है कि हिन्दू उन्हें भी निम्न स्तर का मानेंगे। अतः मुस्लिम और ईसाई दोनों ही हिन्दुओं की तरह अस्पृश्यता को मानते हैं। इस तरह हम केवल हिन्दुओं की दृष्टि में ही नीचे नहीं हैं बल्कि हमारी गिनती पूरे भारत में हिंदुओं द्वारा हमारे साथ किए जाने वाले व्यवहार के कारण सब से नीचे स्तर पर होती है। यदि आपको इस लज्जाजनक दशा से मुक्ति पानी है यदि आपको अपने पर लगे कलंक को दूर करना है और इस मूल्यवान जीवन को शोभामित करना है तो उसका केवल एक मार्ग है कि हिन्दू धर्म तथा हिन्दू समाज को व्यर्थ समझकर त्याग दो।

लेख का शेष भाग कल....

“समानता और न्याय”
पटियाला 21 जुलाई
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

हिंदू समाज की आधार - शिला

श्रृंखलावार भाग नंबर 03

कल के लेख, 'हिंदू समाज की आधार - शिला, का आगे का भाग

जाति के उल्लंघन को मनु पाप कहता है और जो जाति से च्युत होकर पतित हो जाता है, उसके लिए वह भिन्न-भिन्न तीन प्रकार के दंडों की व्यवस्था करता है। पहला दंड मृत्यु के बाद का दंड है। मनु कहता है :

12.59 जो पतितों के साथ संबंध रखता है, जो अन्य पुरुषों की स्त्रियों के साथ संभोग करता है, जो ब्राह्मण की संपत्ति का अपहरण करता है, वह ब्रह्मराक्षस हो जाता है।

इस जीवन में पतित के लिये दंड विधान देहरा था, एक तो वहिष्कार था. मनु ने जो वहिष्कार रूप-स्वरूप निधारित किया था वह इस प्रकार है:

11.180. जो पतित के साथ संबंध रखता है, उसके साथ सवारी करता है, एक ही आसन पर बैठता है, भोजन करता है, वह एक वर्ष में, और जो पतित के साथ यज्ञ करता है, उसे

विद्याध्ययन कराता है या जो पतित के साथ विवाह संबंध रखता है, वह तत्काल पतित हो जाता है।

11.181. जो इन पतितों में से किसी भी पतित के साथ संबंध रखता है, उसे (ऐसे) संबंध जन्य पाप के शमन के लिए वही प्रायश्चित्त करना चाहिए, जो इस प्रकार के पतितों के लिए निर्धारित है।

11.182. पतित (व्यक्ति के) सपिंडों और समानोदकों को चाहिए कि वे किसी अशुभ दिन गांव से बाहर सायंकाल के समय बांधवों, पुरोहितों और गुरुओं की उपस्थिति में उसे (जैसे वह मर गया है) जलदान करें।

11.183. कोई नौकरानी पानी से भरे घड़े को, जैसे वह मृत व्यक्ति के लिए हो, अपनी लात से ठोकर मारकर लुढ़का दे और पतित व्यक्ति के सपिंड जन व समानोदक जन एक दिन और एक रात का अशौच मानें।

11.184. इसके बाद उसके महापालकों के जाति वाले उसके साथ बात न करें, न एक आसन पर साथ बैठें, न दायभाग दें और न कोई लौकिक व्यवहार ही, जैसा कि प्रायः होता है, उसके साथ रखें।

दूसरा था दायभाग से वंचित करना।

9.201. नपुंसक, पतित, जन्मान्ध, जन्मवधिर पागल, मूर्ख

और गूंगा तथा किसी भी (कर्म या स्पर्श) इंद्रिय से शून्य व्यक्ति दाय के भागी नहीं होते।

11.185. और (यदि वह ज्येष्ठ हो) तो उसका ज्येष्ठता का अधिकार और उसे प्राप्य अतिरिक्त अंश नहीं दिया जाएगा और उसके स्थान पर कोई छोटा भाई जो गुणवान हो, अपने ज्येष्ठ भाई के अंश को प्राप्त करेगा।

बहिष्कार और दायभाग से वंचित होने के दोनों दंडों से मुक्ति का एक ही उपाय था कि वह विहित रीति से प्रायश्चित्त कर ले। प्रायश्चित्त ही एकमात्र उपाय था। मनु कहता है :

11.187. और यदि वह प्रायश्चित्त कर ले तो उसके सजातीय उसके साथ पवित्र जलाशय में स्नान करेंगे और वहां एक नया घड़ा रखेंगे, जो जल से भरा होगा।

लेख का शेष भाग कल....

बाबा साहेब
कहते हैं